

Memòria de les activitats de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics durant l'any 2014

SOCIS I GOVERN

L'Assemblea General Ordinària anual fou convocada el dia 17 de juny de 2014 a la sala Prat de la Riba de l'IEC. La SCEN va tancar l'any amb 188 membres inscrits, entre socis numeraris, col·laboradors i d'honor.

El 28 de novembre hi hagué reunió de Junta per a debatre les possibilitats de plantejar programes de recerca, d'acord amb la nova convocatòria de l'Institut, designar una direcció a cadascuna de les col·leccions de llibres, assajar de tenir assignació de l'apartat d'activitats per a publicacions i proposar a l'Assemblea General la cobertura de la plaça de vicepresident, entre altres temes.

PUBLICACIONS

El volum 5 del recull d'articles de Leandre Villaronga *Obra numismàtica esparsa*, que du el subtítol *Ulterior; romà i varis. Gloses i textos biogràfics. Bibliografia*, fou presentat el mateix 17 de juny, un cop finalitzada l'Assemblea General. Es tracta ja del darrer volum d'una col·lecció que fou pensada per a poder disposar fàcilment de la millor obra publicada per Leandre Villaronga en revistes alienes a la nostra entitat. La presentació anà a càrrec de Xavier Sanahuja Anguera.

L'anuari *Acta Numismàtica* 44 fou repartit a partir del mes de juny. Hi col·laboraren disset autors i comptà amb 260 pàgines hàbils. Com en edicions anteriors, els sumaris d'*Acta Numismàtica* es poden consultar virtualment a través de la pàgina web de publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans (<http://publicacions.iec.cat/>). Amb l'aparició i distribució en aquestes dates, *Acta* no solament apareix ara en el seu any sinó a mitjan aquest, de manera que s'ha avançat la seva aparició en gairebé un any.

Projectes

Al llarg de l'any 2014, Miquel Crusafont ha anat preparant l'edició del volum dedicat a l'època medieval, núm. 3 de la col·lecció "*Història monetària catalana*". Es tracta d'una obra ambiciosa que ha d'incloure l'estudi de la història monetària, el catàleg de tots els tipus emesos i un complet apèndix documental, que hom preveu publicar al llarg de 2015.

Rosend Casanova, membre de la nostra Junta i membre també de la societat belga *Promotie van de Medaille/Promotion de la médaille*, ha seguit col·laborant en el catàleg del medallista belga Godefroid Devreese (1861-1941), de qui sortirà, durant el segon trimestre del 2015, el primer volum dels quatre que han de recopilar la seva obra.

La SCEN ha presentat per al proper trienni de programes de recerca de l'Institut d'Estudis Catalans dues propostes. D'una banda, la represa del que ja fou programa fins fa tres anys, el "Banc de Dades de Monedes Catalanes", que pretén fer un buidatge dels arxius Villaronga i Crusafont, transferint-ne el contingut a fitxes amb informació completa. Es planteja dur-lo a terme sota la direcció de M. Crusafont, qui redactarà els textos dels paràmetres d'execució, amb les lletres d'àrees corresponents i el de consulta, previst exclusivament per als investigadors, i la realització de la transferència d'informació, que farà Jaume Boada. L'altre programa correspon a l'elaboració d'un diccionari o glossari de Numismàtica, un projecte que ja compta amb una llarga tradició a l'Institut, que ha editat molts altres diccionaris especialitzats i que el secretari científic de l'Institut ens va suggerir de presentar també com a programa de recerca. S'ha proposat per dos anys, amb un primer any per a la realització del text i una dotació al segon any per a publicació. Seria a càrrec de M. Crusafont, que ja va realitzar la part del lèxic de la nostra especialitat per al Diccionari de l'Institut i d'altres.

CONFERÈNCIES, GRAUS, DIFUSIÓ I CONSULTES

Conferències

Des del 20 de gener fins al 5 de maig, M. Crusafont impartí les dues darreres lliçons del Curs d'Història de Catalunya a l'Aula d'Extensió Universitària de Sabadell, amb els temes "El difícil equilibri absolutisme/pactisme a l'Edat Moderna" i "De l'enfonsament del 1714 a una Renaixença que perviu".

El 23 de gener, M. Crusafont pronuncià a Tarragona la conferència sobre "La moneda, mirall de la nostra història. La veritat sempre tergiversada de la Història de Catalunya", organitzada per l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Tarragona i el Col·legi Oficial de Metges, en ocasió d'un congrés de tema mèdic.

El 15 de març, Jaume Boada oferí una ponència titulada “Paranumismàtica Balear” en la llibreria Embat de Palma, que dedicà als vals, cupons i altres elements de paper i cartró que s’han usat a les illes Balears al llarg de la història com a signe de valor amb finalitats comercials o benèfiques, o en casos d’emergència quan hi havia manca de moneda corrent.

El 13 i 15 de maig, el Gabinet Numismàtic de Catalunya organitzà el *XXIV Seminari d’Història monetària de la Corona d’Aragó*, que duia per títol 1714: *Moneda i guerra a Catalunya*. L’acte fou inclòs dins el programa oficial de commemoració del Tricentenari dels fets de 1714. Xavier Sanahuja Anguera hi presentà la conferència “Les monedes dels reialmes de la Corona d’Aragó abans de llur derrota i extinció”.

Entre el 28 i el 30 d’octubre, tingué lloc al Museo Arqueológico Nacional de Madrid el *XV Congreso Nacional de Numismática d’Espanya*. Hi intervingueren Marta Campo, amb la ponència “La visibilidad del patrimonio numismático”; Luis Amela Valverde, amb la comunicació “Lugares de emisión de los ases pompeyanos (RRC 471/1, 478/1 y 479/1)”; Almudena Domínguez Arranz –i Vanessa Puyadas–, amb “De la investigación al discurso sobre la moneda: la legitimación de los monarcas ptolemaicos a través de las acuñaciones”; Manuel Gozalbes Fernández de Palencia –juntament amb Àngel Sánchez Molina– amb “La exposición *Historias en miniatura*. Un tratamiento didáctico para presentar nuestras monedas antiguas”; el mateix Manuel Gozalbes i Pere Pau Ripollès Alegre, amb “La numismática de la Antigüedad online. Situación actual y perspectiva de futuro”; David Martínez Chico, amb “A la luz de un antiguo hallazgo monetar de unidades y dobles siglos hispanocartagineses”; i Joan Antoni Sendra Ibáñez, amb “El tesoro de Sant Domènec. Una ocultación de la Guerra de Sucesión en los fondos numismáticos del Museo de L’Almodí de Xàtiva”.

Entre el 26 i el 27 de novembre, el Gabinet Numismàtic de Catalunya organitzà el *XVIII Curs d’Història monetària hispànica, amb el títol: Pellofes & ploms eclesiàstics. Un patrimoni numismàtic per descobrir*. Hi participaren Jaume Boada Salom, amb la conferència “Els ploms eclesiàstics de Mallorca: aclariments i novetats”; Xavier Jorba i Serra, amb la conferència “De pellofes, bosses de pellofes i encunys de pellofes”; Josep Maria Llobet Portella, amb la intervenció “Les pellofes a la documentació local. L’exemple de Cervera”, i Xavier Sanahuja Anguera, amb la conferència “Pellofes i moneda local: una interacció monetària”. El curs es desenvolupà en instal·lacions de la Catedral de Barcelona i del Museu Nacional d’Art de Catalunya.

Graus i docència

El mes de març, M. Crusafont, per invitació de la professora de la Universitat de Barcelona, Imma Socies, s’incorporà a l’equip del grup de recerca “Tre-

sors, marxants, col·leccions” del Departament d’Història de l’Art d’aquesta universitat, finançat per la Generalitat de Catalunya i el Ministerio de Economía y Competitividad.

El 17 de setembre, Eneko Hiriart defensà el títol de Doctor en Història per la Universitat de Burdeus (Bordeaux-Montaigne), amb la tesi titulada *Pratiques économiques et monétaires entre l’Èbre et la Charente (Ve s. et Ie s. a.C.)*, dirigida pels professors Katherine Gruel i Francis Tassaux. El tribunal de l’acte el formaren els professors Laurent Callegarin, Jérôme France, Katherine Gruel, Pierre Moret, Pere Pau Ripollès i Francis Tassaux.

Difusió

Del 23 d’abril fins a principis de juliol, el Museu d’Història de Catalunya exposà la col·lecció de paper-moneda català de la Guerra Civil del nostre antic consoci i company de Junta, Antoni Turró.

La casa Àureo & Calicó encomanà a M. Crusafont un text de presentació per a la col·lecció Ramon Muntaner, que es publicà en el catàleg del 24 d’abril amb el títol “Moneda catalana, la gran desconeguda”, en versions catalana, castellana i anglesa (p. 9-21).

A la revista *Vallesos* 7, M. Crusafont hi publicà un altre lliurament sobre la història monetària del Vallès amb un text sobre les peces de cinc rals d’argent de la Guerra dels Segadors de Granollers i Terrassa titulat “Les dues grans monedes del Vallès”, p. 166-167.

Consultes

El Dr. Alberto Velasco González (Museu de Lleida) s’interessà per informació sobre les pugeses del comtat d’Urgell atribuïdes a Arnau de Cervera i Balaguer.

A primers d’any i gràcies a l’amabilitat de la casa Vico de Madrid, Julio Chico ens trameté una valuosa informació sobre una probable troballa de moneda carolíngia i barcelonina que apareix publicada en aquest volum.

Els primers mesos, hi hagué una sèrie de consultes sobre florins catalans amb la casa Àureo & Calicó i la seva gerent, Teresa Sisó, tingué la gentilesa de proporcionar-nos dades sobre un important fons de florins, de segur procedent d’una antiga troballa, que presentem també en aquest volum.

El 18 de febrer, Jordi Batlle, de Manlleu, consultà sobre una medalla del centenari del Monestir de Ripoll, del 1993.

El 21 de març, i per mediació de Salvador Soley, M. Crusafont es desplaçà al monestir de Montserrat per una consulta sobre la publicació del seu fons de moneda tardogrega del Museu Bíblic.

El 14 d'abril, Ramon Serrano envià imatges d'una medalla valenciana i se l'informà de la seva significació i cronologia.

El mes de maig, Esther Romagosa, redactora del programa “Divendres” de TV3, ens sol·licità imatges de monedes d'una pesseta de diverses èpoques històriques, per a poder mostrar-les eventualment en el transcurs de l'emissió del seu programa setmanal.

El mes de setembre, José Antonio Bruna es posà en contacte amb la SCEN per demanar informació sobre l'ús comprovat de moneda de compte pròpia a la Vall d'Aran, atès que no li constava estar documentada. En no retrobar informació, i conscients de la importància històrica del tema en qüestió, la SCEN li suggerí publicar la informació dins *Acta Numismàtica*, i així s'ha fet.

El 20 de setembre, J. Termes demanà fotografies de monedes i medalles de la Guerra de Successió per a un treball de tipus didàctic i se li varen facilitar.

El 29 de setembre, Jean-Marie Díaz passà una consulta sobre una interessant varietat inèdita del diner melgorès, amb orla lobulada, plantejant una cronologia que semblà la correcta.

El mes d'octubre, Pol Serrahima i Balius, doctorant de la Universitat de Lleida, ens adreçà una consulta sobre diverses equivalències monetàries de monedes catalanes del segle XV.

El 6 de novembre, M. Crusafont lliurà un informe instat per la Secció Històrico-Arqueològica sobre l'interès dels dos diners de Carlemany de Girona i Barcelona de la col·lecció Muntaner, ja que la Generalitat volia declarar aquestes peces inexportables. És una llàstima que no s'hagi mostrat fins ara interès per aquestes monedes bàsiques de la nostra història i per una via que no satisfarà ningú.

A principis de desembre, Francesc Monjo, doctorant de la Universitat d'Alacant, adreçà uns dubtes sobre equivalències de monedes espanyoles del segle XVIII.

A llarg de l'any, hi ha hagut un intens contacte entre Achile Giuliani i Miquel Crusafont. Inicialment, es va estudiar la possibilitat que una moneda de Nàpols a nom de Reiner i amb armes catalanes hagués pogut correspondre als temps de Reiner com a rei català, cosa que no encaixà per cronologia. Posteriorment, Giuliani trameté abundants dades bibliogràfiques i documentals sobres les emissions catalanes de Nàpols i, en darrer lloc, M. Crusafont recollí dades sobre una peça de l'Àquila amb marca aguileta de la col·lecció Vidal-Quadras.

Xavier Sanahuja, secretari